



**OLASO CENDRA, Vicent (introducció);
 FERRANDO, Antoni i Vicent Josep
 ESCARTÍ (transcripció);
 COSTA, Joan (il·lustracions)**

I entràrem a la vall de Bairén. Jaume I i el Llibre dels Fets

CEIC Alfons el Vell, 2008
 52 pàgs.



Al llarg del temps, la història ha estat una arma usada pel poder per justificar tota mena de situacions i actuacions. Així, la celebració oficial l'any passat del 800 aniversari del naixement de Jaume I va tenir, més enllà de la seua significació històrica, una forta càrrega política. L'historiador, però, no pot deixar-se enlluernar per la fastuositat d'uns actes adreçats no tant a reconstruir els fets històrics, sinó a magnificar el present. Per això, algunes iniciatives que s'han dut endavant per tal de commemorar l'efemèride per associacions culturals, instituts comarcals o certs ajuntaments han aportat una miqueta de seny a l'allau d'actes programats per a tal celebració. És el cas del llibre *I entràrem en la vall de Bairén*, una publicació d'extensió reduïda inclosa en la col·lecció "Quaderns Comarcals", que aconsegueix un doble objectiu: inscriure la figura del rei conqueridor en un espai i un temps concrets i divulgar els passatges de la crònica reial relatius a la conquesta de la vall de Bairén.

De la mà de Vicent Olaso Cendra, arxiver d'Oliva i avesat coneixedor de la història medieval de la Safor, es recorre l'itinerari vital de Jaume I dividit en quatre apartats: la situació d'al-Àndalus i de la confederació catalanoaragonesa vespres del seu naixement; el relat biogràfic, fet de forma desapassionada, incideix en aquells aspectes públics i privats del rei que permeten capir la complexitat de la seua personalitat; una breu anàlisi de la gran obra reial: la constitució de la Corona d'Aragó com un estat fort i respectat a Europa; i la conquesta de València, amb especial esment a la presa de la vall de Bairén.

Tot seguit, el llibre reproduïx els capítols del *Llibre dels Fets* relatius a la conquesta de Bairén, extrets d'una versió actualitzada de la crònica reial per tal de facilitar la comprensió dels textos, que són acompanyats amb il·lustracions de Joan Costa.

No obstant la humilitat i senzillesa de la publicació, l'ús d'un llenguatge entenedor, però ric en matisos, i el plantejament intel·ligent de la introducció permeten al públic en general acostar-se a l'època de formació del regne de València, en què els nous pobladors portaren, com diu Olaso, *una llengua, uns costums i una nova organització econòmica i social*. Comptat i debatut, un llibre bàsic per a endinsar-se en la figura de Jaume I.

Alfred Boluda Perucho



RAMÓN FERNÁNDEZ, Francisca

El costum en les relacions agràries valencianes. El cas de la Safor

Gandia, CEIC Alfons el Vell, 2008
 Dossiers digitals, núm. 2
 [document electrònic]



No cap dubte que aquest és un tema que ben bé mereix l'atenció. Llàstima que, com en moltes altres ocasions, l'estudi vinga a certificar una mort anunciada. La vigència d'aquest costum ha estat viva, certament, fins fa ben poc. El mateix prologista, Vicent Estruch, encara guarda els records de quan acompanyava son pare per 'fer tracte' al bancal. El treball comença amb un

repàs per l'edat mitjana i el dret foral. Tanmateix, no apareixen suficientment clars els lligams entre aquest i els costums concrets que es descriuen a la segona part. Tampoc no es resol bé la confusió entre els drets emfitèutics i l'arrendament a curt termini, la qual cosa duu a una compança desproporcionada i no escaient entre un capbreu senyorial (emfitèutic) i la libreta dels arrendataris més contemporanis.

En tot cas, és útil la compilació i el repàs dels diferents tipus de contractes agraris, així com la influència del costum en els contractes de compra-venda de cítrics, en la figura del corredor; en la venda a ull, la valoració dels riscos, la distància entre plantacions o les servituds.

L'estudi s'emmarca en el nou impuls del dret civil valencià imbuït per l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de 2005. Compta amb una bibliografia bastant completa i una contrastada experiència professional de l'autora. Tot i això, es deixa notar la manca de diàleg amb contemporaneïstes com Samuel Garrido, Anacleto Pons, Jesús Millán o Salvador Calatayud. Tots ells han realitzat valuoses aportacions sobre l'evolució real de l'arrendament rústic valencià, la qual es troba bastant allunyada dels tòpics encara vigents entre els juristes al voltant de l'arrendament històric.

El format electrònic del treball presenta les incomoditats habituals en la lectura però ha estat una opció editorial intel·ligent i adient al cas.

Jesús E. Alonso

